

Kad se prenuo iz sna u šumi u mraku i hladnoći noći Ruka mu je bila ispružena da bi dotakao dete što spava uz njega. Noći mračnije od mraka a dani svaki sivlji od onog što pred njim isteče. Kao nadiranje neke hladne mreke što mračni svet. Ruka mu se lagano dizala i padala sa svakim dragocenim dahom. Odgurnuo je plastičnu ceradu i ustao u vonju odeće i ćebadi i pogledao ka istoku tražeći svetlost ali je nema. U snu iz koga se bio probudio lutali su pećinom u koju ga je dete uvelo za ruku. Njihova svetlost titra preko vlažnog pećinskog mleka na zidovima. Kao hodočasnici iz pripovesti progutani i izgubljeni unutar neke granitne zveri. Duboke brazde u kamenu gde voda kaplje i peva. Bez stanke zvônom broji u tišini minute zemlje i sate i dane njene i godine. Dok nisu stali u velikoj kamenoj odaji u kojoj je ležalo crno i drevno jezero. A na drugoj obali spodobna što podigla je obalavljena usta sa jezera obrubljenog talozima vapna i

zurila u svetlost očima beživotno belim i slepim kao jaja pauka. Spusti glavu nisko do vode kao da bi da nanjuši ono što ne može da vidi. Zgurena tamo bleđa i gola i prozirna, alabastrene joj kosti ocrtavaju senku na steni. Njena utroba, srce što bije. Mozak što kuca u mutnom staklenom zvonu. Odmahnu glavom s jedne na drugu stranu i onda tiho zaječa i okrete se uz trzaj i otkasa bešumno u mrak.

S prvim sivim svetlom ustao je i ostavio dečaka da spava i otišao do puta i čučnuo i proučavao predeo ka jugu. Jalo, nem, bezbožan. Mislio je da je mesec oktobar ali nije bio siguran. Godinama nije vodio računa o kalendaru. Išli su na jug. Ovde ne bi preživeli još jednu zimu.

Kad je bilo dovoljno svetla za dvogled osmotrio je dolinu ispod sebe. Sve je bleđelo i gubilo se u tmini. Meki pepeo izvijao se u širokim pramenovima iznad crne površine puta. Pomno je posmatrao ono što može da se vidi. Delove puta tamo dole među beživotnim deblima. Tražeći bilo šta što ima boju. Neki pokret. Neki trag postojanog

dima. Spustio je dvogled i svukao pamučnu masku s lica i obrisao nos nadlanicom i ponovo osmotrio predeo. Onda je samo tako sedeo držeći dvogled i gledajući pepeljastu svetlost dana kako se zgušnjava iznad zemlje. Znao je samo da je dete jemstvo njegovo. Reče: Ako on nije reč Božja Bog nikad nije ni progovorio.

Kad se vratio dečak je još spavao. Skinuo je plavu ceradu s njega i savio je i odneo do kolica iz samousluge i spakovao je i vratio se sa tanjirima i nekoliko kukuruznih lepinjica u plastičnoj kesi i plastičnom bočicom sirupa. Prostro je na zemlju malu ceradu koju koriste kao sto i sve postavio i uzeo pištolj iz pojasa i položio ga na tkaninu a onda je samo sedeo gledajući dečaka kako spava. Bio je smakao masku tokom noći i ona je sad bila negde zaturena među čebićima. Posmatrao je dečaka i gledao kroz drveće prema putu. Ovde nije bezbedno. Mogu da ih vide s puta sad pošto se razdanilo. Dečak se okrenu u čebadima. Onda otvori oči. Zdravo, Tata, rekao je.

Ovde sam.

Znam.

***

Sat kasnije bili su na putu. Gurao je kolica a i on i dečak nosili su po ranac. U rancima je bilo ono osnovno. U slučaju da moraju da ostave kolica i pobegnu. Na ručicu kolica bilo je pričvršćeno hromirano ogledalo motocikla koje mu služi da posmatra put za njima. Zabacio je zavežljaj malo više na ramena i bacio pogled preko opustošene zemlje. Put je bio prazan. Dole u udolini nepomična siva zmija reke. Nepokretna i jasna. Duž obale nanescena beživotna šaš. Jesi u redu? reče. Dečak klimnu. Onda su krenuli niz crnu površinu puta po olovnom svetlu, vukući noge kroz pepeo, svak onom drugom svet svekoliki.

Prešli su reku starim betonskim mostom i nekoliko milja kasnije naišli na pumpu pored puta. Stajali su na putu i posmatrali je. Mislim da treba da je proverimo, reče čovek. Da pogledamo. Korov kroz koji prolaze pretvara se u prah oko njih. Prešli su razrovano asfaltno ostrvce i našli cisternu za pumpe. Poklopca nije bilo i čovek se sagao i oslonio na laktove da pomiriše cev ali miris benzina bio je samo šapat, slab i izvetreo. Ustade i pogleda zgradu. Pumpe su stajale sa crevima začudo još uvek na mestu. Prozori netaknuti. Vrata od prodavnice otvorena i on

uđe. Zidna metalna kutija sa alatom stajala je sa jedne strane. Pregleda fioke ali tu nije bilo ničega što mu može biti od koristi. Dobre glave za ključ od pola inča. Gedora. Stajao je gledajući po garaži. Metalna bačva puna smeća. Ušao je u kancelariju. Svuda prašina i pepeo. Dečak je stajao na vratima. Metalni pisaći sto, blagajna. Neki stari automobilski priručnici, nabubrela i raskvašena. Linoleum je bio pun mrlja i potklobučen od vode sa procurelog krova. Otišao je do stola i stao. Podigao je telefon i okrenuo broj očeve kuće u tom davnom vremenu. Dečak ga je posmatrao. Šta to radiš? reče.

Četvrt milje niz put stao je i osvrnuo se. Ne razmišljamo, reče. Moramo da se vratimo. Odgurnuo je kolica s puta i nakrivio ih tako da se ne vide i ostavili su zavežljaje i vratili se do pumpe. U prodavnici je izvukao čelično bure za đubre i prevrnuo ga i izvadio sve litarske plastične boce od ulja. Onda su seli na pod i pažljivo presipali talog iz jedne po jedne, ostavljajući boce da stoje naopako i da se cede u šerpu dok naposletku nisu imali skoro pola litra motornog ulja. Zategao je plastični čep i obrisao bocu krpom i odmerio je u ruci. Ulje za njihovu malu lućernu

da osvetle duge sive sumrake, duge sive zore. Možeš da mi čitaš neku priču, reče dečak. Jel da, Tata? Da, reče. Mogu.

Na drugoj strani rečne doline put je prolazio kroz golo crno zgarište. Nagorela i obogaljena debla u vrsti sa obe strane. Pepeo što se valja putem a klonuli udovi oslepelih žica dalekovoda vise sa pocrnelih stubova cvileći slabašno na vetru. Spaljena kuća na krčevini i iza toga između zavoja reke livade jalove i sive i ogoljeni crvenkasti blatnjavi nasip gde su prekinuti radovi na putu. A još dalje bilbordi koji reklamiraju motele. Sve kako je nekad bilo, samo izbledelo i vremenom išibano. Na vrhu brda zastaše na hladnoći i vetru da uhvate daha. Pogledao je dečaka. U redu sam, reče dečak. Čovek mu stavi ruku na rame i pokaza glavom u pravcu nezaštićenog predela ispred njih. Izvadio je dvogled iz kolica i stajao na putu i osmatrao niz ravnicu tamo gde obris grada stoji u sivilu kao crtež ugljenom preko pustoši. Ništa da se vidi. Nema dima. Jel mogu ja da pogledam? reče dečak. Da. Naravno da možeš. Dečak se naslonio na kolica i nameštao točkić. Šta vidiš? reče čovek. Ništa. Spustio je dvogled. Pada kiša. Da, reče čovek. Znam.

Ostavili su kolica u jaruzi pokrivena ceradom i krenuli uzbrdo kroz mračne stubove uspravnog drveća do mesta gde je bio video stenu sa izbočenom zaravni i seli su ispod te kamene nadstrešnice i posmatrali sive zavese kiše kako brišu dolinom. Bilo je veoma hladno. Sedeli su zbijeni zamotani u poćebe preko kaputa a posle nekog vremena kiša je prestala i ostalo je samo dobovanje kapi u šumi.

Kad se raščistilo siđoše do kolica i skinuše ceradu i izvadise ćebad i ono što će im trebati za noć. Vratili su se uzbrdo i spremili da zakonače na suvoj zemlji pod stenama i čovek je seo i zagrlio dečaka pokušavajući da ga zgreje. Zamotani u ćebad sa pogledom uperenim u bezimenu tamu što dolazi da ih zastre kao pokrov. Sivi obris grada nesta nastupanjem noći kao neka prikaza i on upali malu svetiljku i postavi je tako da bude zaklonjena od vetra. Onda odoše do puta i on uze dečaka za ruku i odoše do vrha brda gde se put izvijao i gde su mogli da gledaju preko sve mračnijeg predela na jug, stojeći tamo na vetru, zamotani u ćebad, tražeći bilo kakav nagoveštaj vatre ili svetla. Nije bilo ničega. Svetiljka među stenama na padini brda jedva da je bila nešto više od truna svetla

i malo posle se vratiše. Sve suviše vlažno da bi zapalili vatru. Pojeli su oskudni obrok hladan i legli u prostirke sa svetiljkom između sebe. Bio je poneo dečakovu knjigu ali dečak je bio suviše umoran da bi mu čitao. Možemo li da ostavimo svetiljku da gori dok ne zaspim? reče. Da. Naravno da možemo.

Dugo mu je trebalo da zaspi. Posle nekog vremena okrenuo se i pogledao u čoveka. Lice mu pri slabašnom svetlu išarano crnilom od kiše kao nekom drevnom sledbeniku Tespida. Mogu li nešto da te pitam? reče.

Da. Naravno.

Hoćemo li umreti?

Jednom. Ne sad.

A i dalje idemo na jug.

Da.

Da nam bude toplo.

Da.

Dobro.

Šta dobro?

Ništa. Samo dobro.

Spavaj.

Dobro.

Ugasiću sad svetiljku. Jel može?

Da. Može.

A onda potom u mraku: Jel mogu nešto da te pitam?

Da. Naravno da možeš.

Šta bi ti uradio kad bi ja umro?

Kad bi ti umro i ja bi hteo da umrem.

Da bi mogao da budeš sa mnom?

Da. Da bi mogao da budem s tobom.

Dobro.

Ležao je i slušao vodu kako kaplje u šumi. Stenovito ovo tle. Hladnoća i tišina. Prah i pepeo bivšeg sveta nošeni tamo amo po ništavilu turobnim i prolaznim vetrovima. Nošeni napred i razvejani i ponovo nošeni napred. Sve raspregnuto od svojega priveza. Bez oslonca u pepelnom vazduhu. Drži se o koncu daha, treptavog i kratkog. Bar da mi je srce studen kamen.

***

Probudio se pre zore i posmatrao dolazak sivog dana. Sporog i gotovo neprozirnog. Ustade dok je dečak spavao i navuče cipele i zamotan u ćebe izađe kroz drveće. Spustio se u usek u steni i onde se zguri kašljući i dugo je kašljao. Pa jednostavno kleče u pepeo. Podiže lice prema ubledelom danu. Jesi tamo? prošapta. Hoću li te naposljetku videti? Imaš li vrata da te ugušim? Imaš li srca? Proklet da si doveka imaš li duše? O Bože, prošapta. O Bože.

Prošli su kroz grad u podne sledećeg dana. Držao je pištolj pri ruci na presavijenoj ceradi na vrhu kolica. Držao je dečaka blizu sebe. Grad je bio uglavnom spaljen. Ni traga životu. Automobili na ulici prekriveni zgrušanim pepelom, sve prekriveno pepelom i prašinom. Okamenjeni tragovi u osušenom glibu. Leš u dovratku suv kao štavljena koža. Iskežen danu. Privi dečaka bliže sebi. Samo zapamti da ono što ti uđe u glavu više je ne napušta, reče. Možda bi mogao da razmisliš o tome.

Nešto se i zaboravlja, jel da?

Da. Zaboravljaš ono što želiš da zapamtiš a pamtiš ono što želiš da zaboraviš.

***

Na milju od imanja njegovog strica nalazilo se jezero gde su on i stric išli u jesen da skupljaju drva za loženje. Sedeo je na zadnjem kraju čamca sa rukom u hladnoj vodenoj brazdi dok je stric bio prilegao uz vesla. Starčeva stopala u crnim cipelama od jareće kože upiru se o uspravna rebra čamca. Slameni šešir. Lula od kukuruznog klipa među zubima i tanka bala što visi sa glave lule. Okrenuo se da pogleda drugu obalu, položivši držalja vesla na čamac, vadeći lulu iz usta da obriše bradu nadlanicom. Obala je bila obrubljena brezama koje su stajale bele kao kosti naspram mraka zimzelenog drveća iza njih. Ivica jezera bedem krivih panjeva, sivih i išibanih vremenom, ostaci drveća što ga uragan istrgnu pre mnogo godina. Sama debla odavno isečena za ogrev i odneta. Stric je okrenuo čamac i uvukao vesla i struja ih je nosila preko peščanih plićaka dok krmenica nije zagrebala po pesku. Mrtvi grgeč ljuljuškao se izvrnuta stomaka u bistroj vodi. Žuto lišće. Ostavili su cipele na toplim obojenim daskama i izvukli čamac na obalu i dokle je palamar dosezao zabacili sidro. Velika konzerva od masti nalivena betonom sa zavrtnjem sa okcem u sredini. Išli su obalom dok je stric proučavao panjeve, pučkajući lulu, sa namotajem užeta od manilske konoplje o ramenu. Odabrao je jedan i oni

su ga prevrnuli, koristeći se korenjem kao polugom, dok nije napola plutao po vodi. Nogavice zavrnutе do kolena ali ipak su se pokvasili. Zavezali su užе za kuku pozadi čamca i veslali nazad preko jezera, tegleći panj polako za sobom. Već je bilo palo večе. Samo lagana povremena škripa i struganje o viljuške za vesla. Jezero tamno staklo i svetla s prozora duž obale što se primiču. Negde radio. Ni jedan ni drugi nisu bili progovorili ni reći. To je savršeni dan njegovog detinjstva. Taj dan za uzor drugim danima.

Nastavili su na jug u danima i nedeljama koje su sledile. Sami i uporni. Ogoljena brdovita zemlja. Aluminiјumske kuće. Ponekad su dole mogli da vide delove velikog autoputa kroz golo rastinje izdžikljalo na negdašnjoj krčevini. Hladno i sve hladnije. Odmah iza dubokog procepa u planinama stajali su i gledali preko provalije na jug gde zemlja dokle god im pogled seže beše spaljena, crni obrisi stena što izranjaju iz jezeraca pepela i pramenovi pepela što se dižu i valjaju u nizini kroz pustoš. Trag zamućenog sunca što se neprimećeno kreće iza tmure.

***

Danima su se probijali kroz to spaljeno zemljište. Dečak beše našao neke bojice i nacrtao je očnjake na maski za lice i hodao je ne žaleći se. Jedan prednji točak kolica bio se rasklimatao. Šta može da se učini? Ništa. Kad je sve pred njima bilo pretvoreno u prah i pepeo nije ni vatre moglo biti a noći su duge i mračne i hladnije od svega što ih je do tada bilo snašlo. Hladnoća što kamen lomi. Što život oduzima. Dečak je drhtao a on ga je privijao uza se brojeći svaki slabašni dah u tami.

Probudi se uz zvuk grmljavine iz daleka i pridiže. Slabašno svetlo svud oko njega, treperavo, i odasvud i niodakle, prelamano u kišom nošenoј gareži. Privučе ceradu bliže njima i dugo leži budan i osluškuje. Ako se pokvase neće imati vatre da se uz nju osuše. Ako se pokvase verovatno će umreti.

Tmina što ga dočekuje pri buđenju tih noći oslepljujuća je i neproboјna. Tmina što ozleđuje uši napregnute da uhvate kakav zvuk. Često bi morao da ustane. Ni šuma sem vetra u golom i pocrnelom drveću. Ustao bi i stajao nesigurno u

toj hladnoj autističnoj tami ruku raširenih radi ravnoteže dok se vestibularni aparat u njegovoj lobanji muči da obavi sve računске radnje i izbací rezultate. Stara priča. Da se nađe uspravni položaj. Nema pada bez posrnuća. Ide dugim usiljenim korakom u ništavilo, broji za nazad. Očiju zatvorenih, ruku raskriljenih. Uspravan u odnosu na šta? Nešto bezimeno u noći, žilu ili matricu. Čemu su i on i zvezde samo obični sateliti. Kao ogromno klatno u kupoli što zapisuje u dugom danu kretanje univerzuma o kome možeš reći da ono ništa ne zna ali ipak znati mora.

Dva dana je trebalo da pređu tu pepelom razjedanu kamenu golet. Put je dalje vodio duž vrha hrbata što ga je jalova šuma opkoljavala sa obe strane. Pada sneg, reče dečak. Pogledao je u nebo. Jedna siva pahulja hrlila je ka njima. Uhvatio ju je u šaku i posmatrao kako nestaje kao poslednja hostija hrišćanskog sveta.

Nastaviše dalje sa ceradom navučenom preko sebe. Vlažne sive pahulje kovitlaju se i padaju niotkuda. Siva bljuzgavica pored puta. Crna voda što teče ispod raskvašenih nanosa

pepela. Nema više lomača na dalekim hrbatima. Pomisli da mora da su svi kultovi krvi progutali jedni druge. Niko ne putuje ovim putem. Nema više drumskih razbojnika, nema više pljačkaša. Malo posle došli su do automobilskeg servisa pored puta i stajali su u dovratku i gledali na polje kako siva susnežica u naletima nadire iz gora.

Prikupiše neke stare kutije i založiše vatru na podu a on nađe neki alat i isprazni kolica i sede da popravlja točkić. Izvuče zavrtnanj i izbuši čauru ručnom burgijom i ponovo je naglavi delom cevi koju je bio skratio bonsekom. Onda sve to spoji zavrtnjima i uspravi kolica i pogura ih malo po podu. Išla su prilično pravo. Dečak je sedeo i sve posmatrao.

Ujutru nastaviše. Opustošena zemlja. Medveđa koža prikucana na vrata ambara. Izandala. Od repa samo trag. U ambaru tri tela vise sa krovnih greda, sasušena i prašnjava među bledim prugama svetlosti. Možda ima nečega ovde, reče dečak. Možda ima malo kukuruza ili nečega. Idemo, reče čovek.

***

Uglavnom se brinuo za obuću. Za to i za hranu. Uvek za hranu. U jednoj staroj ozidanoj pušnici nađoše šunku visoko o kuki u jednom uglu. Izgledala je kao iznesena iz grobnice, tako suva i pečena. Zaseče je nožem. Tamno crveno i slano meso unutra. Hranljivo i dobro. Pržili su ga te noći na vatri, debele kriške, i stavili te kriške da se krčkaju sa konzervom pasulja. Kasnije se probudi u mraku i pomisli da čuje bubnjeve odnekud iz mračnih brda. Onda se vetar promeni i ostade samo tišina.

U snove mu ispod zelenog i lisnatog baldahina u pohode dođe njegova bleđa nevesta. Bradavica izbeljenih kaolinom a rebra joj u belo oslikana. Ogrnuta haljinom od čipke a tamna joj kosa podignuta češljčićima od slonovače, češljčićima od sedefa. Njen osmeh, spuštenu pogled. Ujutru je opet padao sneg. Zrnca sivog leda nanizana gore duž električnih vodova.

Bio je nepoverljiv prema svemu tome. Govorio je da su pravi snovi za čoveka u opasnosti snovi opasnosti a da je sve drugo zov klonuća i smrti. Malo je spavao i loše

je spavao. Sanjao bi da šeta po provaloj šumi gde ptice lete pred njima on i dete a nebo bolno plavo ali učio je kako da se trgne iz takvih svetova sirenine pesme. Leži tu u mraku sa sablasnim ukusom breskve iz prikaze nekog voćnjaka što mu čili u ustima. Misli da kad bi dovoljno poživio svet bi naposljetku bio izgubljen sav. Kao svet na samrti nastanjen onima što tek oslepeše dok sve njegovo polako čili iz sećanja.

Na putu nema načina da se trgne iz snoviđenja. Gazio je dalje. Može da se seti svega o njoj sem njenog mirisa. Sedi u pozorištu a ona uz njega naginje se da sluša muziku. Zlatne vrpce i zidni svećnjaci i veliki stubovima nalik nabori zavesa sa obe strane pozornice. Drži njegovu ruku u svom krilu a on može da oseti krajeve njenih čarapa kroz tanku tkaninu letnje haljine. Zaustavi ovaj kadar. Sad prizovi svoju tamu i hladnoću i neka si proklet.

Napravi brisače od dve stare metle što ih je bio našao i priveza ih žicom za kolica da raščišćavaju granje sa puta ispred točkova i stavi dečaka u korpu i stade na zadnju

prečku kao gonič zaprežnih pasa i krenuše tako nizbrdo, navodeći kolica u krivinama telom kao vozači dugih saonica. Prvi put posle mnogo vremena vide da se dečak smeši.

Na vrhu brda bila je krivina i proširenje puta. Stari trag koji vodi dalje kroz šumu. Približiše se i sedošu na klupu i pogledaše preko doline gde se zemlja talasasto gubila u krupnoj zrnastoj magli. Dole jezero. Hladno i sivo i teško u kotlini predela što su ga lešinari opljačkali.

Šta je to, Tata?

To je brana.

Za šta to služi?

Napravila je jezero. Pre nego što su sagradili branu tu je dole bila samo reka. Brana je koristila vodu koja tuda teče da okreće velike elise koje se zovu turbine i koje stvaraju električnu struju.

Da pravi svetlo.

Da. Da pravi svetlo.

Možemo li da siđemo i to vidimo?

Mislim da je predaleko.

Hoće li brana tu dugo stajati?

Mislim da hoće. Napravljena je od betona. Biće tu verovatno stotinama godina. Čak i hiljadama.

Misliš li da možda ima riba u jezeru?

Ne. Nema ničega u jezeru.

U tom davnom vremenu negde vrlo blizu ovog mesta gledao je sokola kako se obrušava niz dugi plavi zid planine i uleće kobilicom svoje prsne kosti usred jata i nosi ždrala dole do reke onako dugih mršavih udova i slomljenog i rasipa njegovo meko rumeno perje u nepomičnom jesenjem vazduhu.

Krupnozrni vazduh. Njegov ukus u ustima vavek prisutan. Stoje na kiši kao marva neka. Onda nastaviše dalje, držeći ceradu iznad sebe po sumornoj upornoj kiši. Noge im mokre i hladne a cipele se raspadaju. Na padinama brda stari usevi beživotni i plegli. Jalovo drveće duž hrbata ogoljeno i crno na kiši.

A snovi tako bogati bojama. Kako bi drugačije smrt i dozivala? Buđenjem u hladnu zoru sve se namah pretvara u pepeo. Kao neke drevne freske posle vekova u grobnicama nenadano izložene svetlosti dana.

Nevreme posustade i hladnoća i dođoše naposljetku do široke rečne doline u nizini, rasparčane oranice još uvek vidljive, sve beživotno do samog korena duž gole ziratne ravnice. Gurali su dalje putem. Visoke kuće od šindre. Mašinski valjani metalni krovovi. Ambar od oblica u polju sa reklamom izbledelih slova od deset stopa na kosom krovu. Posetite Kamengrad.

Živica kraj puta sad je vrsta crnog i izvitoperenog trnja. Ni znaka života. Ostavi dečaka da stoji na putu i drži pištolj a on krete uz staro stepenište od krečnjaka i spusti se do trema seoske kuće rukom štiteći oči i zavirujući kroz prozore. Uđe kroz kuhinju. Smeće na podu, stare novine. Porcelan u trokrilnom kredencu, šolje vise sa kuka. Spusti se niz hodnik i stade na vrata dnevne sobe. Starinske orgulje sa mehom u uglu. Televizor. Jeftin ta-

pacirani nameštaj zajedno sa starim rukom rezbarenim šifonjerom od trešnjevog drveta. Pope se uz stepenice i prođe kroz spavaće sobe. Sve prekriveno pepelom. Dečja soba sa plišanim psom na prozorskoj dasci i pogledom na baštu. Pretrese ormane. Skinu plahte sa kreveta i uze dva dobra vunena ćebeta i siđe niz stepenice. U ostavi je bilo tri tegle paradajza ostavljenog za zimu. Oduva prašinu sa poklopaca i pažljivo ih pregleda. Nekom pre njega nisu ulivale poverenje a nisu ni njemu i on izađe sa ćebadima preko ramena i krenuše ponovo putem.

Na obodu grada naiđoše na supermarket. Nekoliko starih automobila na smećem zatrpanom parkingu. Ostaviše tu kolica i krenuše po đubretom pretrpanim prolazima između gondola. U delu za voće i povrće na dnu gajbica nađoše nekoliko prastarih zrna crvenog pasulja i nešto što izgleda da su nekad bile kajsije, odavno sasušene i sad samo pečene predstave sebe. Dečak ga sledi. Izađoše kroz zadnja vrata. U uličici iza radnje nekoliko kolica za kupovinu, sva skoro potpuno zardala. Prođoše ponovo kroz radnju tražeći druga kolica ali nije ih bilo. Pored vrata dva automata za bezalkoholna pića prevrnu-

ta na pod i otvorena pajserom. Novčići rasuti svuda po pepelu. Sede i pređe rukom po unutrašnjosti rasporenih automata i naiđe na hladni metalni valjak. Polako izvuče ruku i ispravi se gledajući Koka-kolu.

Šta je to, Tata?

Nešto da se počastiš.

Šta je to?

Evo. Sedi.

Olabavi remene dečakovog ranca i stavi ga na pod iza njega i namesti nokat palca pod aluminijumski prsten na vrhu konzerve i otvori je. Približi nos slabašnom zvuku šištanja iz konzerve i dodade je dečaku. Ajde, reče.

Dečak uze konzervu. Penuša, reče.

Ajde.

Pogleda oca i naže konzervu i poteže gutljaj. Stade i porazmisli. Stvarno je dobro, reče.

Da. Jeste.

Uzmi i ti malo, tata.

Hoću da je ti popiješ.

Uzmi i ti malo.

Uze konzervu i gucnu i vrati mu je. Ti popij, reče. Ajde samo da sedimo ovde.

Zato što nikad više neću popiti drugu, jel da?

Nikad dugo traje.

U redu, reče dečak.

Sutradan u sumrak bili su u gradu. Dugi betonski potezi izlaza sa velikog autoputa kao obrisi ostataka neke ogromne kuće strave naspram tmure u daljini. Nosi revolver napred za pasom a jaknu je raskopčao. Mumificirani mrtvi svuda. Meso odvojeno od kosti, tetive suve kao konopi i zategnute kao strune. Smežurani i ispošćeni kao tela očuvana u tresetu ali iz nedavnih dana, lica smežurana kao popareno platno, požutelo kolje njihovih zuba. Obuća im davno pokradena i svi do poslednjeg bosu kao hodočasnici nekog siromaškog reda.

Nastaviše dalje. Stalno osmatra put iza sebe u ogledalu. Jedino što se kreće ulicama su naleti pepela. Prešli su visoki betonski most preko reke. Dole je pristanište. Brodići polupotopljeni u sivoj vodi. Visoki dimnjaci dalje niz reku zamučeni od gareži.